

Slavenski dom

Stev. 25

Z ilustrirano prilogo „Teden v slikah“

Leto II.

Obsojenci v moskovskem procesu - ustreljeni

Moskva, 1. febr. o. Takoj po razglasitvi obsodbe so vsi na smrt obsojeni vložili po svojih branilcih prošnjo za pomilostitev na predsedstvo glavnega izvršnega odbora komunistične stranke. Prosili so, naj bi jim smrtno kazen spremenili v ječo. Osrednji izvršni odbor pa je po kratki seji prošnjo za pomilostitev zavrnil in potrdil obsodbo vojaškega sodišča v celoti. Po tej sodbi so obsojeni na smrt vsi obtoženci, razen Radeka, Sokolnikova in Arnolda, ki so dobili 10 let ječe ter Stojilova, ki je bil obsojen na 8 let.

Malo pred polnočjo so vseh 13 obtožencev ustrelili.

Uradna utemeljitev obsodbe

Pariz, 1. febr. AA. Havas poroča iz Moskve: Utemeljitev obsodbe trockistov, o katerih smo že poročali, navaja med drugim, da je v Sovjetski Rusiji obstajala, kakor je dognano, tajna centrala trockistov, ki je delala zelo intenzivno po navodilih svojega voditelja v tujini. Centrala je skušala doseči te-le cilje:

1. Prevrniti sovjetski red. 2. obnoviti kapitalistično družbo. 3. izročiti oblast meščanstvu.

Pri tem svojem delu se je centrala posluževala tehle sredstev: gospodarske in politične sabotaže; 2. terorističnih dejanj, in 3. priprav na vojaški napad na Sovjetsko Rusijo od zadaj. V ta namen so se trockisti pogajali z zastopniki Nemčije in Japonske. Lev Trocki, pravi obsodba dalje, se je pogajal med drugim tudi z nemškim ministrom in

zastopnikom voditelja nemške nacionalno socialistične stranke Rudolfom Hessom. Lev Trocki je pri tej priliki sprejel razne obveznosti, za primer, da bi v Sovjetski Rusiji nastopila vlada trockistov. Nemški vladi je ponudil teritorialne in gospodarske koncesije v Moko Sovjetske Rusije. Hkratu so ponudili Japonski ozemlje v Amurju. Nemčija naj bi dobila dokaj obsežne gospodarske koncesije v maloruskih krajih. Lev Trocki je dalje obljubil, da bo ukinit, oziroma razpustil tudi kolhoze in da bo preprečil nadaljnjo pospešitev ruske industrializacije. Prav tako je obljubil, da bo obnovil lastninske pravice, ki so jih imeli posamezni kapitalisti v Sovjetski Rusiji že prej. Končno navaja razsodbo, da je Trocki obljubil, da bo podpiral vojaško akcijo proti Sovjetski Rusiji in proti njeni sedanjí oblasti s svojimi pristaši, in sicer z vojaško sabotažo in vohunstvom.

Trocki razlaga sodbo

Mexico, 1. febr. o. Trockij je dal časnikarjem novo izjavo glede sodbe v moskovskem procesu. V tej izjavi pravi, da Stalin ni Radeka oprostil zaradi svetovne javnosti, marveč iz strahu pred javnim mnenjem v Sovjetski Rusiji. Moral je ustrediti tiste, ki so bili manj krivi in celo nedolžni, oprostil pa je človeka, ki ni ohranil več niti sence kakšnega poštenja, časti ali vesti. Toda usoda tistih, ki so bili na procesu oproščeni ni nič bolj zavidna, kakor usoda tistih, ki so jih ustrelili. Več kakor verjetno je, da bodo v ječi skrivnostno izginili, kakor so izginili Droman, Suhanov in drugi, ki so bili v procesu proti menjševikom 1932 obsojeni na ječo.

Varšava, 1. febr. AA. Spričo sorazmerno blage sodbe Radeka je list »Gonišče« v svojem komentarju o moskovski sodbi opozoril na to, da je že pred dnevi sprejel iz Moskve zaupne informacije, češ da ima Radek v inozemstvu svoje zaupnike, ki imajo zelo kompromitirajoče dokumente glede delovanja sovjetske vlade. Radek je tik pred procesom obvestil Stalina, da bo tuji tisk objavil vsebino teh dokumentov, če bi ga obsodili na smrt.

Hitlerjev sobotni govor ob proslavi štiriletnice nar. socializma

Nemški politični program

Berlin, 1. febr. o. V soboto popoldne je imel nemški državni kancler svoj dolgo pričakovani govor, od katerega so si obetali na vsem svetu odgovora na različna politična vprašanja, ki razburjajo svet. Hitler je govoril na proslavi štiriletnice, odkar je narodni socializem prevzel oblast v Nemčiji.

Njegov govor se je v prvem delu nanašal na to, da je pokazal razliko v nemškem notranjem življenju pred narodno socialistično revolucijo in po njej. Nastopil je proti krivičnim mnenjem, s katerim demokratske države obsojajo Nemčijo, ne obsojajo pa komunističnega nasilja ne v bivši Nemčiji, ne v Rusiji, ne v Španiji. Dejal je, da demokratske države najbrž zamerijo narodnemu socializmu, da ni pobil toliko svojih nasprotnikov, kakor bi jih pobil komunizem.

O narodni skupnosti je Hitler dejal, da ni odvisna od denarja, marveč od dela in dejanskega pridelovanja, ki šele daje denarju vrednost. To delo in proizvodnja sta kritje vsakega denarja ne pa zlato. Štiriletni gospodarski načrt je najlepši zgled za smoteno nemško gospodarstvo, ki ga ureja država.

Konec nemških presenečenj

V drugem delu svojega govora je Hitler razložil nekatera nova dejstva iz nemške zunanje politike. V tej je poudaril naslednje točke:

1. Obnova nemške ravnopravnosti je bila samo zadeva Nemčije. Z njo nismo nobenemu drugemu narodu česa vzeli ali mu kaj slabega storiili.

2. Razglašam, da bom v duhu nemške enakopravnosti vzel nemškimi državnim železnicam in nemškimi narodni banki njen dosedajni značaj, in da bom obe ustanovi postavil pod popolno suverenost nemške države.

3. Izjavljam, da je na ta način povsem naravno likvidiran tisti del versajske pogodbe, ki je našemu narodu vzel enakopravnost in ga potlačil na stopnjo naroda druge stopnje.

4. Predvsem pa svečano umikam nemški podpis izjave, ki so jo izsilili proti njenemu prepiranju od slabe nemške vlade, češ, da je Nemčija kriva vojne. Ta obnovitev časti našega naroda, ki je prišla na zunaj do najvidnejšega izraza z uvedbo vojaške dolžnosti, z ustvaritvijo nemškega vojaškega letalstva in z obnovou nemške vojne mornarice in s ponovno zasedbo Porrenja, je bila najtežja in najbolj drzna naloga mojega življenja. V to svrhu potrebne ukrepe, žal nisem mogli uresničiti s pogajanjem. K vsem tem izjavam hočem še pristaviti izjavo, s katero želim povedati, da je sedaj minila doba tako imenovanih presenečenj.

Nemška prijateljstva

Hitler se je nato dotaknil govora angleškega zunanjega ministra Edena in izjavil: Predvsem želim prepričati ministra Edena, da mi Nemci nečemo ostati osamljeni in da se tudi ne počutimo osamljene. Z raznimi pogodbami smo odstranili prejšnje napetosti in s tem bistveno zboljšali razmere v Evropi. Zadošča, če omenim našo pogodbo s Poljsko, s koristmi za obe državi, da navajam pogodbo z Avstrijo, naše izvrstne in tesne stike z Italijo, naše prijateljske odnose s Madžarsko, Jugoslavijo, Bolgarsko, Grčijo, Portugalsko, Španijo itd. in če naposled omenim prav tako prisrčne stike, ki jih imamo z mnogimi izvenevropskimi državami. Pogodba, sklenjena z Japonsko za boj proti Kominterni, je živ dokaz, da nemška vlada odklanja osamljenost in da se nikakor ne počuti osamljeno.

Nemčija — ponavljam tu svečano — je ponovno izjavila, da med njo in Francijo sploh ni nobene sporne točke, ki si jo je mogoče zamisliti. Nemška vlada je tudi Belgiji in Nizozemski sporočila, da jih je vsak čas pripravljena priznati za nedotakljive in nevtralne države in da prevzema zadevna jamstva.

Nemški mirovni načrt

1. Okrepitev trajnega notranjega reda pri vseh narodih;

2. medsebojno spoštovanje življenjskih pogojev posameznih narodov;

3. preureditev Zveze narodov v organ evolucije;

4. popolna enakopravnost;

5. pojmovanje oboroževalnega vprašanja kot nedeljive celote;

6. zatiranje neodgovornih mednarodnih zastupiteljev in falsifikatov javnega mnenja.

Glede kolonij je Hitler dejal, da se bo nemška zahteva po kolonijah javljala znova in znova, dokler ji ne bodo ugodili. Ne misli pa Nemčija priti do

svojih pravic z vojno. Nazadnje je govoril Hitler še o narodnih manjšinah.

Razlage Hitlerjevega govora

Vse evropsko časopisje je prineslo takoj v nedeljo različne razlage in mnenja glede Hitlerjevega govora. V glavnem se vsa mnenja strinjajo v tem, da ni Hitler povedal nič presenetljivega, kakor so pričakovali. Pač pa je njegov govor pomiril Francijo, kateri je Hitler zagotovil, da ne goji Nemčiji nikakih načrtov, da bi jo napadla. Listi tudi poudarjajo, da je očrtal nekako bodočo protikomunistično fronto v Evropi, ki bi jo vodila Nemčija s pomočjo Italije. V tej fronti naj bi bile Avstrija, Poljska, Madžarska, Jugoslavija, Bolgarija, Grčija, Portugalska, Španija in Japonska.

Nemški državni zbor je ob tej priliki podaljšal Hitlerju vsa diktatorska pooblastila, ki jih je dobil 1. 1933, za štiri nadaljnja leta. General Göring je bil izvoljen spet za predsednika nemške državne zbornice. Proslavo Hitlerjeve revolucije so po vsej Nemčiji praznovali z največjimi svečanostmi in največjimi prireditvami.

Prepoved glede španskih prostovoljcev se začne izvajati?

Rim, 1. febr. o. Po poročilu lista »Giornale d'Italia« je angleška vlada po izročitvi zadnje svoje spomenice glede prostovoljcev za Španijo zahtevala, da se čimprej določi rok, kdaj se bo prepoved začela izvajati. Po mnenju angleške vlade bi prepoved o pošiljanju prostovoljcev začela veljati 22. februarja. Italija pa meni, da bi se to lahko zgodilo tudi prej, tako da bi začeli prepoved izvajati za 10. februarjem. Italija bo to prepoved izvajala, toda samo tedaj, če bodo vse prizadele vlade sklenile, da se morajo iz Španije umakniti vsi tuji prostovoljci in agenti tedaj ko bo prepovedan odhod in prevoz prostovoljcev iz vseh držav v Španijo.

Z bojišč

Madrid, 1. febr. AA. Havas: Na madridski fronti je bilo včeraj vse mirno. Slabo vreme ovira razvoj operacij. Bilo je le nekaj posameznih streljav. Odhoda za obrambo Madrida je objavil ob 2.30: Na osrednji fronti je prešlo več nacionalistov v vrste republikancev. Na madridski fronti so čete utrdele svoje nove položaje. Sovražnik je oddal samo nekaj streljav iz pušk in topov.

Nacionalistom pred Madridom je uspelo porušiti most peko Taje bliz Queste de la Reina. Na odseku Casa del Campo so vladne čete poskušale izvršiti napad, a so bile zavrnjene.

Stanje sv. očeta

Rim, 1. febr. AA. Stefani: Bolezen sv. očeta je nespremenjena. Včeraj dopoldne je ob 11 sv. oče sprejel kardinala Paccellija. Med višjimi osebnostmi je včeraj sprejel tudi ravnatelja vatikanske radijske postaje. Obvestil je sv. očeta o pripravah postaje za prenos kongresa z Manille. Sv. oče bo na ta kongres poslal svoj blagoslov po valovih te postaje.

Francoski oboroženi mir

Avignon, 1. febr. AA. Havas: Minister za obrambo Daladier je včeraj govoril v Montreuxu o francoskem miru. Poudaril je, da ostane francoska politika zmeraj politika miru, ki nudi drugim roko sporazuma in sodelovanja. Francoska armada si je pridobila že dovolj slave na bojiščih in ji ni potrebno, da bi si iskala novih laurik. Francija dobro razume moderni svet in meni, da je zelo napačno, če kdo v ojni išče pobojšanje socialnih razmer. Vsem lahko izjavi, da je francoska obramba dobro organizirana in zgrajena. Francija je zvesta ideji miru in ideji svobode in Francija je sposobna, da odbije vsakogar, kdor bi se dotaknil teh njenih idealov.

Svetovni evharistični kongres na Filipinih

Manilla, 1. febr. o. Danes jutraj ob 8.15 je s parnikom »Conte Rosso« prispel v Manillo kardinal Denis, papežev delegat na svetovnem evharističnem kongresu, ki se začne v kratkem. Skupaj s kardinalom so potovali tudi evropski udeleženci kongresa. Papeževemu delegatu so priredili v Manilli veličasten sprejem. Vse mesto in ves otok sta v papeških zastavah. K sprejemu se je zbrala ogromna množica filipinskega prebivalstva. Takoj, ko se je kardinal Denis izkrcal, je odšel v katedralo, kjer je imel majhno zahvalno pobožnost in je 10.000 ljudem podelil papežev blagoslov. Manillskem škofu Miguelu O'Dohertyju je izročil dragoceno umetno izdelan zlat kelih kot darilo sv. očeta. Sprejema in sprejemnih slovesnosti so se udeležili tudi vsi vidnejši predstavniki filipinske države.

Parlamentarne volitve v Albaniji so se včeraj vršile povsod v najlepšem redu in je z ogromno večino zmagala vladna lista, kralja Zoguja, »rešitelja domovine«.

Današnji številki so priložene položnice za naročnino. Prosimo, upoštevajte jih!

Vesti 1. februarja

Svetovni kongres brezbožnikov se prične dne 9. februarja v Moskvi. Ob tej priliki bo madžarska protiboljševiška zveza priredila po vsej državi veliko protestnih zborovanj, hkratu se bo pa po vseh madžarskih cerkvah vršila pravna služba božja za žalitve Boga na moskovskem kongresu.

Spremembo švicarske ustave bodo izvršili v tem smislu, da bo nova ustava priznavala kot četrti državni jezik tudi romansko, ki jo govorijo ostanki pradavnega plemena Retoromanov v okrožju Grisons. Kakor znano, so bili do sedaj uradni jeziki nemščina, francoščina in italijanščina.

Preveč govorjenja o miru škodi, tako pišejo nekateri angleški listi ob Hitlerjevem govoru, ter pravijo, da slišimo vsak dan toliko besed o miru, da jim je res že težko verjeti.

Poljska vlada je protestirala v Moskvi zaradi nekega članka v sovjetskem glasilu »Izvestija«, ki je zmerjal maršala Pilsudskega.

Holandska prestolonaslednica in njen mož sta včeraj obiskala Krakow in si ogledala vse znamenitosti bivše poljske prestolnice.

47.000 ljudi je korakalo mimo Hitlerja v soboto zvečer pri slovesni bakljadi, ki so jo priredili v proslavo četrte obletnice, odkar vlada v Nemčiji narodni socializem.

Guverner romunske narodne banke je odpotoval v Varšavo na važna finančna pogajanja.

Letala za Španijo še zmeraj pošiljajo iz Amerike kljub Rooseveltovi prepovedi. Letala odhajajo v Španijo iz mehiških luk.

Snežni viharji na Poljskem divjajo naprej in je skoraj ves promet ustavljen. Pristanišče Gdiniya je zamrznjeno tako, da morajo ledolomilci reševati ladje.

Španski falangisti so čestitali Hitlerju za četrto obletnico njegove vlade. V čestitki izražajo upanje, da bo skupen boj proti istemu nasprotniku združil Španijo in Nemčijo.

Poveljnik angleške mornarice na Sredozemskem morju je že v drugi obisk Valencijo ter se razgovarjal s člani rdeče vlade. Tem obiskom pripisujejo precej važnosti.

Francija išče posojila na vseh straneh, kljub temu, da je dobila od Anglije 50 milijonov funtov. Zdaj govore o novem posojilu v Holandiji. Širijo se tudi vesti o novem razvrednotenju franka.

Praz je zasul 20 italijanskih vojakov-alpincev, ki so šli na patrolo pod vodstvom nekega poročnika.

Novo prosto pristanišče so odprli včeraj v New Yorku na otoku Staten Island, kjer bodo ladje lahko razkladale blago, ne da bi plačale carinske pristojbine. Pristanišče je najmoderneje urejeno, zlasti kar se tiče varnostne službe.

Začasno trgovinsko pogodbo med Italijo in vlado generala Franca so podpisali v Salananci pred tremi dnevi.

Českoslovaški državni proračun bo prihodnje leto približno za eno milijardo in 300 milijonov kron višji, kakor je bil v preteklem letu. Zvišanje gre predvsem za českoslovaške obmejne utrdbе.

Prvi radijski prenos iz Nemčije je bil v Avstriji v soboto, prenos Hitlerjevega govora. Prvič odkar je narodni socializem na oblasti, je avstrijska vlada dovolila prenašati kako politično manifestacijo iz Nemčije.

Načrt za sodelovanje železnice in plovnih družb na Donavi izdeluje na Dunaju mednarodna konferenca, na katero so prišli zastopniki Avstrije, Nemčije, Madžarske, ČSR in Jugoslavije.

Odvetnik roparja otrok Hauptmanna, ki je ugrabil in ubil Lindbergovega sinčka, je znorel.

Novo italijansko podmornico so spustili v morje na Reki. Podmornico »Rubini« so zgradili v reških ladjedelnicah.

Zaradi viharja sta se potopila angleški ribiški parnik »Ametis« z 18 ljudmi ter norveški parnik »Achilles«, ki je dva dni klical na pomoč, potem pa postal kot zadnja vest stavek, da je pomoč nepotrebna, ker se ladja potapljala.

Železniške pristojbine so zvišali na Romunskem in sicer so osebne cene zrasle za 15%, cene za prevoz blaga pa za 10%.

Za novega japonskega mornariškega ministra je imenovan admiral Yomeuchi do zdaj vrhovni poveljnik japonskega vojnega brodograja.

Mussolini je boljši od Hitlerja, tako nekako se glasi smisel uvodnika v »New York Timesu«, ki piše o Hitlerjevem govoru, da je Hitlerju treba zameriti, ker skuša vzbujati vtis, da vlada v Nemčiji nekako demokracija, dočim Mussolini čisto odkrito pove, da je demokracija neumnost.

Francoski zunanji minister je odgovarjal Hitlerju na shodu svoje stranke v Chateauxu. V tem govoru se je zahvalil Hitlerju, da misli dobro s Francijo, povedal pa je, da so nova pogajanja mogoča le, če se stare pogodbe drže.

Ozadje pogajanj med Turčijo in Italijo je v tem, da bi Turčija v primeru nevarnosti, zabranila prehod sovjetskega brodograja skozi Dardanele. Ni dvoma, da je v ozadju teh pogajanj Anglija, ki ji je najmanj do tega, da bi boljševiki silili iz svojega črnega ujetništva.

K včerajšnjemu zborovanju v Trgovskem domu

Ljubljana, 1. februarja.

Za včeraj dopoldne ob 11 je bilo sklicano v dvorano Trgovskega doma veliko manifestacijsko zborovanje, da dajo Ljubljančani duška svojem razpoloženju sprito podpisu pogodbe o večnem prijateljstvu med Jugoslavijo in Bolgarijo.

Včerajšnje zborovanje pa nam je dokazalo dvojice: predvsem to, da so v Ljubljani še vedno politično zagrizeni ljudje, ki so mnenja, da se mora celo taka stvar, kakor je sklenitev večnega prijateljstva z Bolgarijo, izrabljati v politično-strankarske svrhe, nadalje pa to, da so v Ljubljani vsa društva, ki jim ni bilo do tega, da se udeležijo kake politično-strankarske atrakcije, kratkoma — nasleda ter dala svoj podpis na vabilo.

Ves svet ve, kdo je glavni pobornik za naše zblizanje z Bolgarijo; ves svet tudi ve, kdo je privedel do zblizanja do konca in čigava je zasluga, da je prišlo do podpisa pakta o večnem prijateljstvu.

Kdor pa je poslušal oba včerajšnja glavna govora v Trgovskem domu, je moral dobiti vtis, da so dosegli sklenitev prijateljske pogodbe vsi možni ljudje, samo ne recimo predsednik naše vlade g. dr. Stojadinovič, ali kaj šele dr. Korošec ali kdo drugi, ki je kakorkoli v zvezi s sedanjim režimom. Saj n. pr. gospod Jelačin, katerega politično modrost že itak poznamo iz njegovih številnih kilometrskih govorov, ni pozabil omeniti niti tistih, ki so kdaj potovali po Bolgariji — bil

je tudi g. Jelačin med njimi — pač pa se mu ni zdelo potrebno, da bi z eno besedo omenil predsednika vlade ter njegovih najožjih sodelavcev, ki so, tekom enega leta na zunanje-političnem polju napravili za Jugoslavijo več dobrega, kakor cela JNS vse od svojega obstoja do danes. Tudi gospodu Pustoslemšku, predsedniku Jugoslovansko-bolgarske lige, se je zdelo bolj potrebno, da je ponavljal to, kar je že napisal, ni se mu pa zdelo primerno, da bi z eno besedo omenil tiste, ki so privedli sporazum z Bolgari tako daleč, da je prišlo do podpisa prijateljske pogodbe.

Gospod Jelačin je ob koncu svojega govora dejal: »Globoko sem prepričan, da bomo doživeli čas, ko bodo naše ladje plule po Jadranskem in Črnem morju pod skupno jugoslovansko-bolgarsko zastavo in ko bomo pod Triglavom lahko pozdravljali bolgarske polke...« Besede gospoda Jelačina so gotovo lepe. Toda pri tem se je treba zavedati, da bodo postale besede resnica šele tedaj, če bomo imeli dovolj moči, ki ne bodo strankarsko-politični pritlikavci, ki si zakrivajo pred najvažnejšimi dogodki obraz, samo da ne bi morali priznati, da so šele ljudje iz drugega političnega tabora dosegli to, česar dotlej nihče niti dosegel ni skušal. Naj bosta gg. Jelačin in Pustoslemšek prepričana, da gre naša nacionalna zgodovina svojo najpravišejo pot, ker stoje na čelu države možje, ki uživajo ljudsko zaupanje.

Kino Sloga prinaša najnovejši in nad vse zanimivi film

90 minut postanka

v režiji in glavni vlogi
»Harry Piela«
Film je bil v preteklem letu deloma posnet v naši kršni Dalmaciji!
Napeta vsebina!
Premiera danes!

Mariborska bolnišnica v l. 1936

Maribor, 31. dec.

Statistični podatki za minulo leto dokazujejo najbolj nazorno, kako nujna je potreba, da se mariborska bolnišnica kot centralni zdravstveni zavod za severni del Slovenije čim prej poveča, razširi in prilagodi zahtevam sodobne medicinske vede. Prvi korak je sicer storjen s pričetkom gradnje novega bolniškega paviljona, ki bo največji med vsemi paviljoni v Sloveniji. Naval v bolnišnico je bil v zadnjem letu ogromen. Vsi oddelki so bili trajno prenapolnjeni, dasi so se sprejemali bolniki samo v res nujnih primerih ter so se zaradi zadrževali v bolnišnici samo toliko časa, da so bili zopet sposobni za domačo oskrbo. Medtem ko je bilo leta 1935 oskrbovanih v bolnišnici 11.851 bolnikov, jih je bilo lani

14.197 ali 20% več!

Tega porasta mariborska bolnišnica še ni beležila od svojega obstoja. 13.731 bolnikov je bilo na novo sprejetih, iz leta 1935 pa jih je ostalo 466. Povprečno je bilo 525 bolnikov dnevno v oskrbi. Na dan je znašal povprečen sprejem 40 bolnikov, največ jih je bilo sprejetih 85 — 17. avgusta, najmanj 10 dne 25. decembra. Število oskrbnih dni znaša 190.891, na bolnika odpade 13 in pol dneva. — Ozdravljenih je bilo 8622 bolnikov, umrlo je 400 bolnikov. Umrljivost je, kljub večjemu številu oskrbovanih bolnikov absolutno in relativno padla napram prejšnjemu letu ter je znašala samo 2,7% vseh oskrbovancev. Na vseh oddelkih je bilo poleg manjših zdravniških posegov izvršenih

6004 operacij

in sicer na kirurškem oddelku 3434, na oddelku za očne, nosne, vratne in ušesne bolezni 1315, na porodniško-ginekološkem 1287 in na ostalih 18. Na porodniško-ginekološkem oddelku je bilo rojenih 922 otrok, od tega v 12 primerih dvojčki. V bolnišnici je vršilo zdravniško službo 5 šefov

Brezposelnost in javna dela

Ljubljana, 1. febr.

Mestna občina zbira od minulega oktobra na razne načine prostovoljne prispevke za zaposlitev brezposelnih. Mnogo občanov je razumelo namen občine in tako je mogla občina izvršiti javno razglašeni sklep, da bo z nabranim denarjem zaposlila brezposelne delavce. Prvo delo, ki ga je občina pričela izvrševati na račun prostovoljne socialne davščine, je bil kanal v Aleševčevi ulici, ki bo osušil vso tamnoško okolico. Doslej so brezposelni napravili že 360 metrov kanala in prešli na plačah din 54.000. Poleg tega je mestna občina pred kratkim zaposlila večje število brezposelnih pri gradnji kanala v Hranilniški ulici za Bežigradom. Ti dve kanalizacijski deli sta obče koristni in važni, ter bi iz rednega proračuna še dolgo ne bili izvršeni. Okrog 70 delavcev je poslala mestna občina na Mali Graben, kjer delajo zemeljske prekope. V kratkem bo pričela delati tudi dovozno pot h Grubarjevemu prekopu v Štepanji vasi za gasilce. Vsa ta dela se izvršujejo z dohodki prostovoljnih socialnih davcev naših občanov. Zaposlenih je na dan približno po 300 delavcev. S tem je pomagano velikemu številu brezposelnih in more se trditi, da je v najtežjih zimskih mesecih bila večina brezposelnih družinskih očetov zaposlena. Nabrani denar se porablja tedaj izključno za plače delavcev in tako se morejo občani prepričati, da so z njihovim denarjem rešeni sedanji brezposelni reveži najhujše bede v zimskem času, in da so hkrati izvršena potrebna javna dela, ki bi sicer še dolgo morala čakati za izvršitev. Ako bi vsi občani hoteli sodelovati pri tej socialni akciji, bi bilo lahko izvedljivo, da bi prav vsi brezposelni mogli dobiti delo pri mestni občini in bi nihče ne smel več nadlegovati občanov z beračenjem po hišah.

Dasi neznanost, pomore vsaki mesec tudi zbiranje prispevkov na ljubljanskih mostovih in križiščih k socialni akciji za zaposlitev brezposelnih. Mestna občina poziva svoje občane, da naj v prvih dneh februarja na mostovih in cestah v nabiralnike mnogo darujejo, zlasti naj vendar že premožnejši uvidijo, da je njih dolžnost z izdatnim prispevkom pomagati brezposelnim do kruha. Potrebna je še velika. Ne hodite prihodnje dni mimo nabiralcev, da ne bi kaj darovali!

Naročajte Slovenski dom!

Proračun notranjega ministrstva

Belgrad, 30. jan. AA. Na popoldanski seji finančnega odbora so pred prehodom na dnevni red sprejeli sklepi, naj se jutrišnja seja vrši ob 11. Ker se plenum skupščine sestane v ponedeljek dopoldne, bo seja finančnega odbora popoldne.

Ekspozice o proračunu notranjega ministrstva je dal minister dr. Miha Krek, ki je zastopal notranjega ministra dr. Antona Korošca. Njegov ekspozice se glasi:

Proračunski predlog izdatkov notranjega ministrstva za leto 1937-38 predvideva izdatke v znesku 538.277.603 din. Za potrebe notranje stroke je določeno 222.036.517 din. Za orožništvo je določen znesek 318.241.081 din.

V primerjavi s sedanjim proračunom, ki znaša 517.284.527 din izkazuje predlog novega proračuna povišanje izdatkov za 20.990.086 din. Povečanje je namenjeno osebnim in gmojnim izdatkom upravne stroke. Na osebne izdatke odpade 12.573.007 din. To je posledica povišanja števila osebja upravne stroke. To je število uradnikov povišano za 232, računajoč pri tem tudi uradniške pripravnike in končno uradniške policijske oblasti. Število zvanitnikov policijske straže je povišano za 272. Od tega odpade 100 stražnikov na službo v upravi mesta Belgrada. Postavljeni so bili tekom letošnjega proračunskega leta na podlagi sklepa ministrskega sveta, po končanem prometnem tečaju v centralni policijski šoli v Zemunu. Iz njih je sestavljen prometni oddelki, ki je koncem avgusta 1936 prevzel od orožništva prometno službo v prestolnici. To, število strojašnikov je v novem proračunu. Ostala povečanja števila stražnikov so bila izvedena pri policijskih upravah v Zagrebu, Ljubljani in Cetinju. Ta povečanja so nastala zaradi poglavitne komunistične akcije, zaradi porasta kriminalnosti in povečanja prometa sumljivih tujcev. Po proračunu za leto 1937-38 bo notranje ministrstvo imelo 8961 uslužbencev.

Kar se tiče komunistične akcije, je treba naglasiti, da tudi v preteklem letu ni izostala. Komunistična akcija je skušala delovati pri nas v širšem obsegu. Izhajala je iz inozemstva, kjer so se pripravili delovni načrti s posebnim ozirom na specialne razmere v državah, v katerih so se imeli izvršiti. Te akcije so organi oblasti doslej pravčasno izsledili in jim je uspelo v letu 1936 odkriti in onemogočiti nekaj večjih komunističnih organizacij. Iz dosedanjega delovanja komunistične stranke je treba sklepati, da izvajajo komunistična stranka široko zamišljeno in zasnovano akcijo ter da bo kljub izvršenim odkritjem nadaljevala z ustanavljanjem teh organizacij. Maska kvazi-legalnega dela, ki si jo pri tem naudeau, ne pomeni, da bi se bili komunisti odrekli svojim revolucionarnim smerem in svrham, nego ima služiti samo kot sredstvo, s katerim bi se omogočili ojačenje njihove aktivnosti. Prav zaradi teh okoliščin morajo organi oblasti prepovedati komunistično delovanje v sleherni borbeni obliki, ker dosedanja izkustva kažejo, da oni prilagodijo te oblike potrebam dane situacije in danega trenutka.

Po obširnem poročilu, ki ga je podal minister dr. Krek, so govorili razni govorniki. Vsem je od-

O naši vremenski poročevalski službi

(Vreme preko nedelje)

Ljubljana, 1. febr.

Vremenska poročila v soboto so javljala dobre snežne razmere v gornjem gorenskem kotu, kar je sprito razmerje v Ljubljani izgledalo skoraj neverjetno.

Da preveri istinitost podatkov, je v soboto zastopnik Zveze za tujski promet v Ljubljani obiskal Kranjsko goro, kjer je našel vremensko poročilo potrjeno s tem, da je bil v Kranjski gori in v Planici na osončnih straneh najlepši pršič, na južnih straneh pa sneg tako malenkostno osršen, da se je za smučarji kar kadilo. Tudi smučarji s Petelinka in Vožce so uživali spust do doline v najlepšem pršiču.

Bistveno druge so razmere nižje od Mojstrane, kjer je bil sneg že v soboto južen in težak, včeraj zjutraj pa poledenel. Po vsem tem se vidi, da so sedanja vremenska poročila realna in odgovarjajo faktičnemu stanju. Smučarji se na ista vedno lahko zanesejo.

Zveza za tujski promet v Sloveniji v Ljubljani pa prosi smučarji, ki so v nedeljo obiskali Pohorje in Julijske Alpe, da poročajo o svojih vtisih, da bi se vremenska poročila lahko vedno pregledala s primerno strogostjo.

Vremensko poročilo

Bohinjska Bistrica: dežuje, 30 cm juž. snega. Vogel: danes: — 3, sren, čez dan južno, veter. Kranjska gora, danes: 0, barometer pada, na drobno prši, sankališče in drsališče uporabna. Vršič-Krnica-Tamar: suh sneg, 130 cm podlage. Polzevo, danes: — 2, barometer se dviga, meglino, 15 cm srenjštega snega, za snuko neugodno. Seniorjev dom: — 2, severni veter, 100 cm suhega snega. Rimski vrelci, danes: — 2, 28 cm snega, za snuko neugodno. Pohorje, danes: v splošnem jasno, na severnih pobočjih pršič, na južnih sren.

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 1. febr. m. Davi se je vrnil v Belgrad z bolezenskega dopusta predsednik Narodne skupščine Stevan Čirič. V Belgrad je prišel tudi gradbeni minister Kožul ter minister za soc. politiko Dragisa Cvetković, ki je včeraj govoril na obnem zboru delavske sekcije JRZ v Novem Sadu.

Kruševac, 1. febr. m. Tu se je danes začela razprava proti morilcem poslanca Bogdana Milinčiča.

govoril minister dr. Krek. Dejal je, da bo minister dr. Korošec vse prilozbe in pripombe uvaževal. Povedal je tudi, da smatra minister dr. Korošec za najnujnejšo potrebo izglasovanje političnih zakonov. Proračun je bil nato izglasovan.

15.000 l petroleja steklo po tleh

Maribor, 31. jan.

Sinoči se je pripetila na Koroškem kolodvoru železniška nesreča, kakor je v Mariboru že dolgo let ni bilo. Dva tovorna vlaka sta zavozila drug v drugega ter je trčenje povzročilo veliko materialno škodo, dasi k sreči ni zahtevalo človeških žrtv. Okoli 20. ure je privozil iz Ruš nabiralni vlak ter se ustavil na petem tiru. Istočasno pa je zavozil premlakni vlak s petega tira na četrtga, pa tako, da je z delom svojih vagonov ostal še na petem tiru. V tem trenutku je dobil strojevodja premlaknega vlaka signal za vožnjo nazaj, ki ga

je videl tudi vodja nabiralnega vlaka ter najbrže napačno razumel, da velja signal njemu. Oba sta začela istočasno voziti, premlakni naprej proti Glavnemu kolodvoru, nabiralni pa nazaj. Slednji je zapeljal pri tem čez ločnico v vilice ter zadel v mimo vozeči premlakni vlak. Nastal je strahovit tresk, lomile so se stene vagonov, vozovi so se prevračali. Pri premlaknem vlaku je službeni voz popolnoma zdrobil, drugi voz, velika cisterna petroleja, se je prevrnil ter je izteklo 15.000 kg petroleja po tleh na osemih vagonih pa je polomilo stranske stene in vrata. Škoda je zelo velika ter znaša nad pol milijona dinarjev.

„Zdravnik“ iz človekoljubja pred sodnikom

Ljubljana, 1. februarja.

Slava slovitega »Cajljajca« v Avstriji — tako so imenovali naši ljudje namreč onega čudaškega padarja pri Lincu v Gor. Avstriji — je zatonila. Njegove afere in borbe so zapadle pod kopreno pozabljenja. V naših krajih se je pojavil človek iz CSR, ki zdravi ljudi iz človekoljubja. Iz oči une razbrati vse tegobe in bolezni, ki jih je že prestat kak pacient. Točno vam pove in diagnosticira vsako bolezen. Je neke vrste veleum! Kazenski paragraf pa ga je sedaj udaril zaradi mazaštva, prestopka zoper občno zdravje § 262-I k. z.

Danes ob 8.30 se je pričela glavna razprava o tej aferi pred kazenskim sodnikom-podincem okrožnega sodišča g. Ivanom Gorčanom. Obtožene je bil Julij Tittel, rojen 8. aprila 1874. v Zaluzicah v CSR, oženjen fotograf, oče mnogih otrok, devetih, so preskrbljeni, samo še dva ne. Stanuje v Slovenski Bistrici, se ne kaznovan.

Državni tožilec dr. Julij Felbacher je prečital kratko obtožnico, ki se glasi, da je obtožene v poletju 1936 v Ljubljani zdravil dr. Frana Novaka (bivši minister za socialno politiko in senator), dr. Karla Oswalda (univ. prof.) in Juto Arneževca na ta način, da jim je z gledanjem v oči konstatiral diagnozo in jim nato preskrbel oziroma nasvetoval razne mešanice zelišč — vse proti pla-

čilu — s tem zdravil bolnike, ne da bi imel predpisano izobrazbo, za nagrado. Zakrivil je s tem prestopek zoper občno zdravje po § 262-I k. z.

V preiskavi je obtožene priznal inkriminirano dejanje v celoti. Zanikal je odločno krivdo, ker je ljudi zdravil iz človekoljubnosti in na željo bolnikov samih. Mešanice zelišč in čaje je kupoval v drogeriji Primožič v Mariboru.

Današnja razprava je bila prva kratka. Obtožene je odkrito priznal, da je res ordiniral in dajal zdravniške nasvete raznim ljudem, tudi iz inteligentnih krogov. Državni tožilec je pripomnil, da je imel v svoji tajni ordinaciji sobi v Idrijski ulici pri neki Primožičevi večji obisk, ko pa kak zdravnik. Obtožene je dalje zatrjeval, da ni nikdar od strank zahteval niti najmanjših nagrad, marveč so mu te same dajale primerne zneske za stroške. Sam je trdil, da vidi vse bolne v oči, tudi če ima kdo nogo zlomljeno. Sam je doma študiral privatno razne zdravniške knjige in se zanimal za zdravniško »Wissenschaft«. Obtožene je českoslovski državljani, ki se ni optiral za našo državo. Vse je delal iz veselja in človekoljubja do trpežnih ljudi.

Sodnik je prebral nato nekatere izpovedbe priči, ki so bile zaslišane v preiskavi. Minister in senator dr. Novak mu je dal le malenkostno nagrado za vizitacijo v kritje stroškov. Obtoženeve ordinacije so prišle na dan na ta način, da je k njemu prišel v Idrijsko ulico tudi policijski stražnik Alojzij Krizman, ki je nato ovidel zadevo državnemu tožilstvu. Državni tožilec je omenil, da bi sodišče lahko zaslišalo nad 60 priči obtoženevih pacientov. Državni tožilec je vztrajal pri obtožbi. Obtoženev branilec dr. Ivo Lušik pa je v splošnem govoru plediral za oprostitev, češ da je obtožene vršil vse iz dobrega namena in da ga ne zadene nobena krivda. Kazenska določila proti mazaštvu ne zadenejo toliko njega, ker so v prvi vrsti naperjena proti raznim vzararicam in cigankam. Obtoženev pa sploh ni šarlatan.

Sodnik je obtožene obsojil na 360 dni denarne kazni, v slučaju neizterljivosti pa na 6 dni zapora, toda pogojno za 2 leti. Po sodbi mu je sodnik pripomnil: »Dve leti pustite ta posel pri miru.« Državni tožilec: »Pojdite študirati medicino! Potem boste delali konkurenco zdravnikom!«

Mednarodne skakalne tekme v Celovcu

V nedeljo, dne 7. t. m. prireditelj Putnik skupinski izlet v Celovce k mednarodni skakalni tekmi, katere obeta biti sprito dobre zasedbe tako domačih avstrijskih, kot nemških in jugoslovanskih skakačev, zares zanimiva. Prehod preko meje s kolektivnim potnim listom. Vse daljne informacije dajejo biljetarnice »Putnik« v Ljubljani, Gajeva 3 in Hotel Metropol.

9.169.542 Din

Za prehrano bolnikov se je porabilo v kuhinji 46.765 kg svežega mesa, 2722 kg prekajenega mesa in klobas, 11.364 kg sladkorja, 80.862 kg moke, 140.216 litrov mleka, 88.099 kg krompirja in temu primerna količina drugih živil. Bolnišnica je imela lastno ekonomijo, ki je krila vso potrebo na povrtnini in kuhinjski zelenjavni ter goji plemensko svinjerejo. Ima tudi vzorno kurjerejo, ki oskrbuje bolnišnico s svežimi jajci in perutnino.

Za razširjenje bolnišnice

Vsi ti podatki jasno dokazujejo, da je čim prejšnja izvedba generalnega načrta za razširjenje bolnišnice nujno potrebna ter da bo treba tudi v Mariboru započeti s podobno akcijo, kakor jo imajo v Ljubljani. Zato je treba zavodu še kakih 16 milijonov Din, od katerih bi krila država, banovina, mestna občina in pa bolnišnica sama vsako po eno četrtino. To bi bila gradbena petletka, s katero bi bilo izvršeno vsevažno delo za zdravstveni napredek celega severnega dela Slovenije.

Lanski promet po naših rekah

Belgrad, 30. jan. AA. Po uradnih statističnih podatkih se je promet na naših plovnih cestah gibal v decembru lanskega leta takole:

Vsega skup se je prepeljalo 479.033 ton blaga, od tega pride na zunanji promet 110.916 ton, na notranji 144.980 in na tranzitni 218.138 ton. Potnikov se je decembra prepeljalo 59.320, splovov je pa doplulo 16.883.

V 12 mesecih preteklega leta se je vsega skupaj prepeljalo blaga 4.951.839 ton. V primeru z letom 1932 se je lani prepeljalo več za 1.510.373 tone, v primeru z letom 1933 za 1.525.191 ton, v primeru z letom 1934 pa za 644.500 ton in v primeru z letom 1935 za 911.610 ton več. V primeru z letom 1932 do 1935 so se v notranjem prometu prevožene tone takole povečale: za 272.171 ton, za 621.979 ton, za 820.247 in za 168.584 ton.

Izsiljevalna afera 13 letne šolarke

Maribor, 31. jan.

Na Pragerskem so prišli na sled nenavadni izsiljevalni aferi, ki se je odigrala med dvema učenkama ljudske šole. Ena učenka je od svoje mlajše tovarišice izsilila 2000 din, ki jih je delica ukradla svojemu očetu. Zadeva je bila sledeča:

Meseca aprila 1936. sta se skregali v šoli na Pragerskem 13 letna Justina Peršuh, hčerka železničarja iz Stražgojincev in 11 letna Ottilija Repnik, hčerka pragerskega trgovca Repnika. V tem prepiru je mala Ottilija udarila svojo tovarišico s pestjo v trebuh. Od tega dne naprej je Justina Peršuh neprestano gozila svoji tovarišici, da jo v trebuhu boli, da mora hoditi k zdravniku in da jo bo prijavila sodišču, če ne povrne stroške, ki jih je imela za zdravljenje in zdravila. Repnikova se je teh pretenj ustrašila ter je prosila Peršuhovo, naj ji ne prijavi sodišču in naj nikomur o tem ne go-

vori, da ji bo pa prinesla denar. Res je vzela potem v trgovini svojega očeta 900 din ter jih izročila Peršuhovi. Ta pa s tem ni bila zadovoljna, zatrjevala je, da so stroški še veliko večji in tako je Repnikova potem jemala svojemu očetu še večkrat skrivaj denar. Enkrat je vzela 400 din, potem dvakrat po 200 din, dvakrat po 11, štirikrat po 50, pogostokrat pa po 10 in 20 din in vse je znosila k Peršuhovi. Stvar je prišla na dan šele 27. januarja t. l. ko je Repnikova žena zalotila svojo malo hčerko v trenutku, ko je izmaknila iz predala v trgovini 10 din. Pred očetom in materjo je potem Ottilija vse med jokom priznala. Oče je prijavil orožnikom, ki so zaslišali Justino Peršuh. Deklečce je priznalo, da je jemalo od Repnikove denar, da ga je dajala svoji materi. Ta je potem priznala, da ji je hčerka enkrat prinesla 700 din, potem pa ji je dala od časa do časa manjše zneske, ni ji pa povedala, na kak način je prišla do tega denarja.

Kulturni koledar

Dolenc Rihard

31. jan. 1849 je bil rojen na gradu Rozenek-Podbrju na Vipavskem kmetovalcu Dolenc Rihard. Realno je dovršil v Gorici, kmetijsko akademijo pa v Magyar Ováru leta 1869. Lanarstvo se je učil na kmetijski šoli v Šumperku na Moravskem, vinarsko in sadjarsko šolo pa je obiskoval v Klosterneuburgu. L. 1873. je postal ravnatelj na vinarski in sadjarski šoli na Slapu pri Vipavi. L. 1886. pa se je z njo preselil na Grm pri Novem mestu. Umrl je 5. febr. 1919. Dolenc Rihard je bil izvrsten teoretik in praktik. Prirejatelj vinske razstave, skrbel za predavanja o kmetijstvu, na Grmu pa je iz zapuščene posesti ustvaril vzorno gospodarstvo. Napisal pa je tudi številne člankov, sodeloval pri »Novicah«, »Kmetovalcu« in nekaterih nemških revijah. Izdal je tudi več samostojnih publikacij: Sadjarstvo ali ovčarstvo (1887), Nauk, kako zasajati vinograde z ameriški trtami. Zanimal pa se je tudi za politiko in leposlovje. Politične članke in šaljive prigodbe je pisal v »Sočec« in »Edinost«.

Bradaška Franjo

1. februarja l. 1904. je umrl v Zagrebu zgodovinar Bradaška Franjo. Rodil se je l. 1829. v Kravju. Po dovršenih študijah je dobil službo na Hrvaškem, kjer je postal najprej ravnatelj gimnazije v Varaždinu, pozneje pa v Zagrebu. Svoje zgodovinske članke je pisal v »Slovensko čelo«, »Novice« (Kratek pregled starega slovenskega hrvatskega po Ant. Mažuraniću). Za Slovensko Matico je tudi popravil rokopis Trdinove Zgodovine slovenskega naroda. Vendar se je bolj omejil na jezikovne napake, kakor pa na kritično predelavo. Njegova daljša kritična razprava pa je: O najstarejši slovenski zgodovini (v Letopisu Slovenske Maticе). Napisal je tudi nekaj hrvaških šolskih knjig.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, ponedeljek, 1. februarja: Ignacij, Jutri, torek, 2. februarja: Svečnica.

Nočno službo imajo lekarnice: dr. Kmet, Tyrševa cesta 41; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Drama: Zaprta.

Opera: Zaprta.

Kino Union: Koncert na dvoru.

Kino Sloga: 90 minut postanka.

Kino-Matica: Maryša.

KINO UNION
Grandiozna in razkošna opereta

Koncert na dvoru
Marta Eggerth in Johannes Heesters

MATINEJA ob 14.15 uri
Ribičeva pesem
Najlepše arije poje Jan Klepura

MATICA
Premiera najlepšega glasbenega in pevkega velečlana, nagrajenega s L. nagrado čehoslovaške republike

Maryša
z najboljšimi umetniki pranskega narodnega gledališča: JIRINA STEPNIČKOVA, Jaroslav Vojta, in Vladimir Borsky

SILOGA
Najnovejši in najdlje zanimivi film

90 minut postanka
Film je bil v preteklem letu deloma posnet v naši kraljici Dalmaciji
Napeta vsebina Premiere danes!

MATINEJA ob 14.15 uri
Sale za male in druge
Sodelujejo: Micky miška in Veseli Dodo

Dr. Anton Bajc, asistent I. kirurškega odd.
splošne bolnišnice v Ljubljani, bo predaval o temi »Mozganska kirurgija«, to je o tisti vrsti operacij, o katerih se je do nedavnega mislilo, da sploh niso bile mogoče. Predavanje se vrši v okviru poljudno-znanstvenih predavanj Prirodoslovnega društva v ponedeljek, dne 1. febr. ob 18 v predavalnici mineraloškega inštituta univerze. Vstopnina 4 Din, za dijake 2 Din.

Nova Frančiškanska dvorana. Ljudski oder priredi dne 1. februarja ob 8 zvečer in 2. febr. ob 5 popoldne Dietzschmidtovo igrano »Kristof«. Igra je naslonjena na današnje dni in ob legendarni zgodbi o svetem Kristofu, ki išče najvišjega Gospoda, se nam odkriva vsa lažna ureditev današnje družbe in države. Predprodaja vstopnic je v dobrodelni pisarni v frančiškanski pasaji.

Novo osnivačji se Hrvatski klub v Ljubljani priredjuje danom 6. februarja 1937, t. j. v soboto, svojo šaljivo zabavo s pučkom tombolom v enojni restavraciji. Mesto i dan bit će naknadno točno putem novina objelodanjen. Upozorujemo, da ova zabava nema ništa zajedničkog sa velikim gosposkim plesom, koji priredjuje gg. Harazin, činovnik Trbovljske družbe i dr. Kalaj, zubar, u ime Hrvatskog Napretka u Ljubljani. Promicateljni odbor Hrvatskog kluba u Ljubljani.

Prosvetno društvo Trnovo vprizori na Svečnico ob 8 uri zvečer na društvenem odru v Karlovici ul. 14 veseloigro s petjem v treh dejanjih »Tri sestre«, katero je spisal nepoznani dr. J. E. Krek. Igra je lepa in primerna za predpustni čas, ter je opremljena tudi z nekaterimi pevskimi točkami, katere bodo peli izbrani pevci. Predprodaja vstopnic na praznik od 10 do 12 dop.

Izpit za elektroinstalaterje. Zbornica za TOI objavlja, da se bodo vršili izpiti za elektroinstalaterje v mesecu marcu t. l. Prijave je vlagati na Zbornico za TOI v Ljubljani preko pristojnega Druženja elektrotehniških obrtov v Ljubljani do 16. februarja t. l. Vsa kandidata bo na svojo prijavo je posebej obveščeno o pristupitvi k izpitu in o točnem roku praktičnega ter teoretičnega dela izpita. Vsa podrobna pojasnila glede prijave k izpitu dobijo kandidati pri pristojnem Druženju elektrotehniških obrtov v Ljubljani v Jajevi ulici.

Za boljše poštne razmere

Dravsko polje, 31. jan.

Zaupanje v poštno tajnost je gotovo bistveni element poštne današnjega prometa, druga, nič manj važna pa je, da čim hitreje funkcioniira ves personalni aparat.

Oglejmo si dve poštni postaji z njenima okolice, da bomo spoznali, kakšne poštne razmere ne smejo biti!

Cas je sedanj, oz. jesenski, kraj na Stajerskem. Prva je pogodbeni pošta: kdo jo ima v zakup ali kako to gre, ne vem, ker najdem v lokalu včasih moža, včasih njegovo ženo ali spet samo njeno sestro. Celo njegovega sina sem samedna našel v uradnih prostorih, ko drugega nobenega ni bilo v bližini. Seveda ni ljudem, ki dobivajo pisma ponovno zaprta ali odprta, vsekakor pa prečitana, po volji. Ta mož ima namreč mnogo drugih služb in ne ulegne biti vedno v uradu. Hvali se, da mu pride dnevno več kot 100 Din, pa ima še brezplačno stanovanje in nekako »buro«! Brez službe jih je pa toliko!!

S te poštne postaje raznaša po treh vaseh po-

što neka starejša ženska. To ni napak, ni pa prav, da si shrani vso pošto na svojem stanovanju opoldne, popoldne opravlja po polju ali doma in razdeli pošto proti večeru, včasih celo drugi dan! Tudi ni v redu, da je zgubila sredi vasi pismo, ga iskala nato po cesti in končno trdila, da ga ni bilo na pošti, da ga ni imela. Če ji pa kdo kaj reče, je vse, samo človek ne!

Druge pošta je mnogo večja in na zelo prometnem železniškem in trgovskem križišču. Redna dostava je ob torkih, četrkih in sobotah, ko je pa pred kratkim poštni sel »zbolel«, 11 dni ni bilo nikake dostave! Nabralo se je mnogo pošte, seveda tudi nujne! Pa ta poštni sel nese brzotavo, četudi dostavnina ni plačana, takoj in za hitro za 10 Din ter ne neha, dokler jih ne dobi. Brzotavo pa ne nosi vedno sam, ampak ga izroča tudi tretjim osebam. celo otrokom! Kralja, omenjena tukaj, bodita za enkrat neznan, drugič bo treba točnejšega opisa. Poštno ravnateljstvo pa prosimo, da opozori vse v poštev prihajajoče na opisane nerednosti!

Beda viničarskega stanu

Sv. Ana v Slov. goricah, 31. jan.

Slovenske gorice so ena izmed najrodovitejših vinogradniških pokrajin v Sloveniji in so znane po svoji dobri vinorodni trti. Da je ta važna panoga te pokrajine tako na višku, je glavna podlaga dobro strokovno obdelovanje vinogradov, brez katerega je napredek vinogradništva nemogoč. Viničarji so vinogradniki najemniki, ki obdelujejo vinograde, sadovnjake itd. Viničar, posebno kmečki viničar, mora prijeti za vsako kmečko delo, ki mu ga ukaže gospodar - vinogradnik. Viničarskih družin je nad 4000 v Slov. goricah in je najrevnejši stan, saj je izpostavljen posebno sedaj pozimi najhujši usodi - gladi, mrazu itd. Nihče si ne more predstavljati te revščine, kdor je ne vidi sam.

Lanska slaba letina, ki so jo povsod grenko občutili, je prinesla ubogim viničarskim družinam v Slov. goricah največjo revščino in pomanjkanje. Vsak, kdor vidi to bedo in ima količjak socialnega

čuta, se zdrzne, ko pogleda po viničarskih vrhovskih naselbinah, kjer vlada sedaj v mrzli zimi glad, mraz in beda. Viničar je z družino vred delal vse leto v vinogradu in tudi pri kmetu mlatil itd., sedaj pa nima niti kruha, obleke, obutve, ne on sam in ne njegova družina. Glavna njegova hrana je po večini krompir in fižol, česar pa sedaj tudi primanjkuje. Imamo tudi primere, ko viničar svojih otrok ne more poslati v mrazu v šolo in ostajajo v kočah, večinoma v posteljah, saj so stanovanja mrzla in skozi luknjaste stene brije oster veter, ki mrazi stanovanja. Viničar največkrat nima drv, da bi svoje stanovanje vsaj malo segrel.

Tak je položaj mnogih družin tega stanu, odvisnega od drugih, ki mu režejo boren kruh. Viničar temu ni sam kriv, ampak oni, ki ne dajejo v celoti zasluženega plačila, saj viničarja poznajo samo tedaj, ko je treba prijeti za delo. Ko pa to mine, je prepuščen samemu sebi. Zadnja leta je prišlo še hujše, ker je kriza tudi kmetu še vedno na vratu.

Občni zbor Prostovoljne gasilske čete

Ljubljana, 1. febr.

Včeraj dopoldne ob 9. je bil v moštveni sobi Mestnega doma občni zbor ljubljanske prostovoljne gasilske čete. Zbor je vodil v odsotnosti bolnega predsednika Josipa Turka poveljnik Stanko Pristovšek. Poveljnik je vzkliknil najprej Ni. Vel. kralju, nato pozdravil predstavnike oblasti ter delegate sorodnih organizacij, nakar se je v kratkih besedah spomnil med letom umrlih članov, katerih spomin so prisotni počastili stoji. Sledilo je predstveno poročilo, ki ga je podal istakoto poveljnik Pristovšek. Omenil je vse požare, pri katerih je sodelovala prostovoljna gasilska četa, ki je najstarejša v Sloveniji, razne tečaje, vaje, predavanja, itd. Z zadovoljstvom je povdaril, da vlada sedaj med ljubljanskimi poklicnimi in prostovoljnimi gasilci popolno soglasje.

Tajnik Fran Bahar je podal nato izčrpano tajniško poročilo, iz katerega posnemamo, da ima četa 95 izvršujočih, 12 častnih in 165 podpornih članov. V poslovnem letu so bili četi posebno naklonjeni banki uprava, mestna občina, kakor tudi zasebniki, poveljnik Pristovšek je sporočil, da so bili odlikovani z jugoslovanskimi in čehoslovanskimi odlikovanji nekateri člani čete. Občni zbor je pozdravil nato zastopnik župana, načelnik gasilskega oddelka, inšpektor Salehar, nakar sta podala svoj izčrpan poročilo še tajnik Zupančič in orodjar Vidmar. Za častna člana sta bila nato izvoljena na predlog upravnega odbora Ivan Sever, ki je član že 40 let ter Ivan Breskvar, ki je gasilec že 37 let. Pri volitvah je bil izvoljen v večini stari odbor s predsednikom Turkom na čelu.

Kongres smučarjev v Sarajevu

Rezerviranje prenočišč

Ljubljana, 1. febr.

Za kongres smučarjev kraljevine Jugoslavije, ki se bo vršil v dnevih od 13. do 16. febr. t. l. v Sarajevu, je odobren popust 75% na normalne vozne cene na ta način, da se pri potovanju tja kupi polovična vozna karta ter železniški obrazec K 14 ter nabavi »Zletna legitimacija«, ki jo je mogoče dobiti v biljetarnici »Putnik«.

Za prenočišča se sprejemajo rezerviranja sob, ki bodo veljale brez vsakega nadaljnega doplačila v prvotnem hotelu po 35 Din za osebo in noč, v drugorazrednem hotelu po 25 Din, v prvotnih stanovanjih pa po 20 Din.

Rezerviranje sob je po navodilu vodstva kongresa v Sarajevu mogoče sprovesti samo potom biljetarnici »Putnik«. Ker je pa seveda število sob omejeno ter je pričakovati, da bodo boljše sobe kmalu zasedene, pripravamo vsem zainteresiranim, naj čimprej rezervirajo sobe ali se na prijavi za skupna ležišča, ki bodo po 5 Din na razpolago, ločeno smučarjem in ločeno smučarkam.

Za vsa rezerviranja sob je potrebno izpolniti poseben prijavnico, ki je na razpolago v biljetarnicah »Putnik«, obenem se pa tudi vplača odgovarjajoči znesek. Vse nadaljnje informacije, navodila, legitimacije itd. so na razpolago pri »Putniku« v Ljubljani, Gajeva 3 (neobčinski), ali hotel »Metropole«, kakor tudi v Mariboru in Celju.

Regulacija Voglajne dejstvo

Celje, 31. jan.

Pred dnevi smo poročali o pripravah za regulacijo Voglajne. Sedaj nam javlja mestna občina veselo vest, da je tvrdka Westen d. d., tovarna emigrirane posode v Celju, poklonila mestni občini za regulacijo Voglajne 100.000 Din. S tem zneskom je tvrdka omogočila mestni občini, da pristopi k izvedbi navedenih zelo potrebnih regulacijskih del in zaprosi veliko število brezposelnega delavstva. Pri poročilu o zadnji seji mestnega sveta smo poročali, da je v isti namen sklenila prispevati kmetična tovarna 10.000 Din, kar je za to tovarno absolutno premajhen znesek, če pomislimo, da napravila Voglajna uprav kemični tovarni ob vsaki poplavi občutno škodo. S svoje strani mora prispevati k regulaciji Voglajne tudi železniška uprava, nakar se bo lahko takoj začelo z regulacijskimi deli. Proracun za regulacijo Voglajne kakor je predvidena, to je od tovarne za umetna gnojila do železniškega mostu znaša nad 300.000 Din. Vršijo se že priprave na terenu.

Od tu in tam

Slovenski prvah v šahu je postal ljubljanski šahovski klub. Stiri mesece so trajale tekme vseh slovenskih šahovskih klubov, dokler se nista prelila do končnega tekmovalca ljubljanski šahovski klub in celjski. V soboto in včeraj sta bili borbi med tema dvema kluboma. Obakrat so zmagali ljubljancani. Prvi dan s 7 : 1, drugi dan pa s 6 : 2. Ljubljanski šahovski klub, ki je tudi klubski prvak države, bo moral sedaj igrati polfinalno tekmo s prvakom savske banovine Karlovskim šahovskim klubom, zmagovalcem v tem srečanju pa bo igral finalno tekmo z belgrajskimi šahisti. Prav trdno pričakujemo, da bo naslov prvaka države ostal tudi to leto v Ljubljani.

Avtobusna družba »Avtomontaža«, v kateri je izključno židovski kapital, je dobila tudi za naprej dovoljenje, da v Sušaku vzdržuje avtobusni promet po mestu. Sicer se je govorilo, da bo mesto samo prevzelo avtobusni poštinski promet, vendar kaže, da se to zaenkrat še ne bo zgodilo. »Avtomontaža« bo postavila v promet 7 novih avtobusov, ki bodo najmodernejši in urejeni tako, da bodo zadovoljili vsakega potnika. Kakor znano, vzdržuje ista družba tudi avtobusno zvezo med Ljubljano in Sušakom. Podjetju stoji sicer na čelu nedolžna imena, v resnici pa je last nekoga žida, ki ima stalno bivališče v Opatiji.

Trgovinska bilanca naše države je bila v preteklem letu aktivna za 300 milijonov dinarjev. Zlasti je bil promet decembra Raznega blaga je šlo iz naše države za 615 milijonov, to je 351 milijonov več kakor decembra leta 1935. Uvoza je bilo decembra za 430 milijonov. Tako je bilanca v decembru aktivna za 185 milijonov dinarjev.

1800 delavcev v cementnih tovarnah pri Splitu je stopilo v stavko, ker jim tovarna noče povišati mezd. Skoro vsi delavci so člani hrvatskega radniškega saveza, ter v njih imenu pogajanja s tovarnami vodi narodni poslanec Paško Kaliterna. Tovarnarji so odklonile povišanja utemeljevali s tem, da je v zadnjem času padel izvoz cementa za 40% v inozemstvo in za 25% v notranjost države.

Prva angleška skupina izletnikov je šla v soboto skozi Zagreb v Dalmacijo. To so izletniki, ki jih je za Jugoslavijo pridobila jugoslovanska eksperimentalna agencija v Londonu. Kakor pripovedujejo ti Angleži, vlada tamkaj veliko zanimanje za Jugoslavijo in posebej za Dalmacijo.

75% popusta je minister dr. Spaho odobril vsem udeležencem velikega smučarskega izleta, ki bo v Sarajevu. Do sedaj so tak popust uživali le tekmovalci. Prireditelji velikega izleta so naprosili ministra Spaho osebnost, ko se je mudil v Sarajevu. Popust pravijo, da je potreben zaradi tega, ker bi sicer bili popotni stroški za obiskovalce iz oddaljenih krajev preveliki.

Vsa dalmatinska pristanišča so prenatrpana z blagom, ki je bilo ali uvoženo ali pa pripravljeno za izvoz. Vsa skladišča so polna. Zatorej se promet ne more razvijati normalno, ker razven tega primanjkuje prevoznih parnikov. Nekateri so prišli zaradi tega do predloga, naj se za nekaj časa ustavi iztovarjanje v pristaniščih. Temu se pa upirajo izvozniki in uvozniki. To je pripravilo gospodarstvenike do tega, da so sklenili poslati vladi poziv, naj hitro poskrbi za ureditev pristanišč. Po eni strani pa je ta stiska tudi dober znak, da se obrača na boljše in da se je trgovina povzila.

Zares huda usoda je udarila posestnika Janka Medveda iz Gline. Mož je šel v petek na obisk k svojem prijatelju v sosednji kraj. Prijatelj so se pozno v noč veselili in pili. Ko je bila že trdna noč, je Medved sklenil prenočiti pri prijatelju. Ko sta se z bratom spravljala v posteljo, je vzel iz žepa tudi revolver, ki ga je vedno nosil s seboj. Pogledati je hotel, če je revolver nabit in je zraven opozoril brata, naj bo oprezen. Ko pa je cev obrnil proti sebi, se je revolver nenadno sprožil ter je krogla zadela Medveda naravnost v srce. Preden so mu mogli kaj pomagati, je izdihnil. Komisija je ugotovila, da se je pokojnik ustrelil zaradi svoje neprevidnosti. Na ljudi je ta nesreča dojmila toliko težje, ker je isti Medved pred tremi tedni prav tako po nesreči pri praznjenju revolverja, ustrelili svojega svaka.

Hrvatski zdravniki, ki so zborovali v Zagrebu, so ugotovili, da so tudi za zdravnike nastopili povsod slabi časi. Srednji stan, ki je bil najboljši kljant zdravnikov, je obubožal. Posledica tega je bila, da se je morala večina zdravnikov zateči v javne službe in si le tako zagotovila obstoj. Zanimiva je statistika, ki jo so navedli: koncem leta 1936 je bilo v zagrebški Zdravniški zbornici vpisanih 1165 zdravnikov, od katerih jih je 708 v javnih službah. Potem je še 129 volonterjev in nezaposlenih zdravnikov, dočim je 328 zasebnih in upokojenih zdravnikov. Zdravniki tudi pravijo, da so mnogo preveč obremenjeni tisti, ki so zdravniki v raznih Okrožnih uradih. Morajo sprejemati dnevno veliko število strank, po drugi strani pa so glede plače na slabšem, kakor pa so uradniki teh zavodov. Potem pa je padel tudi predlog, naj bi se uvedlo zavarovanje za ves srednji stan prebivalstva. Sklenili so pa tudi, da noben zdravnik ne sme sprejeti službe v kateremkoli bolniškem zavarovanju, ne da bi prej vprašal zdravniško društvo za mnenje in odobritev.

Ponovne občinske volitve so bile v Retfale, ki je največja občina v osiškem okraju. Pri prvih volitvah je zmagala neslužbena lista b. HSS, dočim je dobila službena lista b. HSS je tretjino glasov kakor jih je dosegla prva. Tudi včeraj je zmagala neslužbena lista HSS in pridobila še 1 odbornika.

V petek se je v Zagreb vrnil iz inozemstva prvak b. HSS inž. Avgust Košutič. Sprejeli so ga veličastno. Kakor javljajo zagrebški časopisi, bo inženjer Košutič prevzel vodstvo politične pisarne dr. Vladka Mačka.

Na postaji Horvat blizu Zagreba se je dogodila nenavadna železniška nesreča. Splitški osebni vlak je vozil proti Zagrebu in privozil na postajo Horvat. Na nepojasnen način se je zadnja polovica vlaka zapeljala na drug tir kakor pa prva. Kretanja se je prav med tem, ko je vlak tekel preko nje, preokrenila in tako preusmerila drugi del vlaka v stran. Popokale in raztrgale so se sponke. Mod potniki je nastalo veliko razburjenje in strah. Pri nesreči je našel smrt en delavec, ki je padel pod vlak in si razbil glavo. Drugi delavci pa je bil ranjen. Ugotovili so, da sta bila to dva delavca, ki sta čakala na vlak in hotela z njim oditi na delo v Zagreb. Na svojo nesrečo sta čakala na tiru, na katerega je zapeljal odtrgani del vlaka. Železniška komisija, ki je prišla takoj na kraj nesreče, ni mogla ugotoviti, kdo bi povzročil nesrečo. Težko ranjenega delavca pa so prepeljali v bolnišnico.

Nov češki film

Čehoslovakijski film gre vztrajno svojo pot napredka. V ogromni konkurenci s tujimi filmskimi industrijami, ki razpolagajo z najširšim trgom in s težkim premoženjem, se češki nacionalni film bori junaka, da se osamosvoji. Eno mora vsakdo priznati: čehoslovakijska produkcija ni obilna, zato pa strogo resna, umetniška. In med temi skrbno pripravljenimi deli prvač od lanske češke produkcije veliki film »Maryša«, ki je zanesel sloves čehoslovakijske produkcije po vsem svetu. Se zlasti so ga pohvalno sprejeli Poljaki, ki so posebno strogi sodniki češke produkcije.

Za Ljubljano je vefilm »Maryša« pridobil Elitni kino Matica. Naslovno vlogo igra Jiřina Stepiňková, ki jo je mednarodna kritika proglasila za čehoslovakijsko Pavlo Vesely. Z njo igrajo: sloveča umetnika Jaroslav Vojta, Vladimir Borsky in drugi izbrani umetniki pranskega narodnega gledališča. Glasbo sta oskrbela Dobeš in Flala, režiral pa je sloveči mojster Rovensky. Zunanji posnetki so bili napravljeni na Slovaškem. Fotografija je odlična, vsebino pa tvori krepka drama sovraštva in ljubezni, ki se je nekoč odigrala v prelepem slovaškem mestu Vlčnovem, v kraju prekrasnih narodnih noš. To je drama slovaške lepote, ki so jo s silo poročili s surovežem, čim je njen fant moral za tri leta k vojaku.

Kradel je kure, kolesa ...

Celje, 31. jan.

19. avgusta lani je bilo vloženo v drvarnico brisvskega mojstra g. E. Paidascha v Liscach. Vlomilec je ukradel novo pokromano moško kolo, vredno 2000 din, znamke NSU in 1200 din vredno žensko kolo znamke Puch. Nekaj dni pozneje so našli v bližnjem ribniku ogrado ukradenega ženskega kolesa. Ko je policija pred dnevi aretirala v Celju Maksa Š. zaradi številnih tatvin kokoši, je našla v njegovem stanovanju precej sumljivega materialja. Pri nadaljnjem poizvedovanju je policija ugotovila, da je Š. prodajal nekemu mehaniku kompletan torpido in ključ s kolesa št. 28. Mehaniku se je zdela zadeva sumljiva in je o tem obvestil policijo, da sta torpido in ključ last g. Paidascha. Pri ponovni preiskavi v stanovanju Maksa Š. so našli manjše sestavne dele obeh ukradenih in še nekaterih drugih koles, po čemer lahko sklepamo, da se je Š. prav na debelo pečal z vsakovrstnimi tatvinami. Izročen je bil sodišču.

Angleiki tečaj na Bledu

Na pobudo Zveze za tujski promet v Sloveniji, Ljubljana, in po njenem prizadevanju se je na Bledu otvoril angleški tečaj, ki šteje zaenkrat 45 udeležencev, razdeljenih v tri skupine, tako da odpadejo na vsakega učenca po štiri ure tedensko. Za tečaj je naklonila banska uprava izdatnejšo podporo. Tečaj vodi ga. Boersma-Jurkovič. Glede tečaja se je obračati na Zdraviliško komisijo na Bledu.

Drobne športne

Varaždinska Slavija je premagala našo Ljubljano. Na igrišču SK Primorje je bila včeraj nogometna tekma med domačim klubom Ljubljano in varaždinsko Slavijo. Gostje so domače moštvo porazili z visoki mrežultatom 7 : 2 (7 : 0) in so ves čas imeli igro v rokah.

V nedeljo je bil začetek sučarskih tekem v Banskij Bistrici. Kot prva točka je bil tek 4 × 10 km. Rezultati so naslednji:

1. Čehoslovakijska (Musil, Mihalek, Simemek, dr. Novak) 2:20.08.
 2. Jugoslavija (Knop, S. Klančnik, Zenva in Smolej) 2:23.37.
 3. SK Nove Mesto, (Moravska).
 4. HDW.
 5. LZK Praga.
- Popoldne so bili skoki izven konkurence. Najdaljši skok Lahr (HDW) 63 m, Jugoslovian Novšak je bil skočil 60 m. Sramel 57 m, Priložek 54, Klančnik K. 50, Klančnik G. pa 45 metrov.

JUTRI v Rokodelski dom

Včerašnja predstava veseloigre »Utopljenec« je v vsakem oziru sijajno uspela. Kupletji, petje in igranje je vzbudilo splošno zadovoljnost in pohvalo. Jutri, na Svečnico, bo zvečer ob pol osmih nova vprizoritev s posebnimi kupletji. Predprodaja vstopnic je jutri dopoldne v Rokodelskem domu, Komenskega ulica št. 12.

Našli so „živega boga“

Kakor so poročali nedavno iz Tibeta, so tamkaj pravkar našli in ustoličili novega dalai-lamo. Devetletni kmetijski sin Srong-detsan je postal novi »živi bog« Tibeta.

Dve leti je romalo »sedem modrecev Tibeta« od mesta do mesta, od gorske naselbine do gorske naselbine, vrtli so svoje molilne mlinčke in prosili nebo, naj jim pokaže naslednika zadnjega dalai-lame. Obiskali so 300 hiš po vsem Tibetu, v katerih so se ob smrti zadnjega dalai-lame rodili otroci, ki bi utegnili biti po tibetski veri njegovo novo uveličenje, uveličenje boga Budhe, ki je učlovečen v telesih dalai-lam. V Lhaso so se po tem dolgem potovanju vrnili s šestimi kandidati, v pravilni palači, ki se dviga nad tibetsko prestolnico, naj bi svet velikih bab izbral pravega boga. Srongdetsan, sinček preprostega kmeta, je bil, kakor rečeno, izbran, vsa moč dežele je danes v njegovih drobnih ročicah in milijoni klečijo pred njegovim prestolom.

Bili sta to dve leti nemira, ki ju je doživel Tibet v tem času, preden je uspelo odkriti »živo uveličenje Budhe«. Ko je leta 1934 umrl zadnji dalai-lama, se je njegova nesmrtna, božanska duša preselila v istem trenutku v telo pravkar rojenega otroka. Toda videti je bilo, kakor da se nebo huduje nad Tibetom, zakaj nobenega znamenja ni bilo, nobenih napovedi, ki bi pokazale, kje se je rodil ta otrok. Lame sicer vedo za nezmotljive znake, po katerih je spoznati novega vrhovnega lamo. Koža njegove leve noge mora biti lisasta kakor koža tigra, obrvi se mu bočijo v nenavadno visokem loku, na desni roki izstopa posebna mišica, razen tega opiše tudi zadnji dalai-lama v svoji oporoki hišo, v kateri se bo znova rodil. Toda svet velikih lam tega opisa ni mogel odgonetiti in sveto jezero v Lhasi, na katerega gladini je isto tako mogoče zagledati rojstni kraj božanskega otroka, tokrat ni dalo nobenega odgovora. Tako se je zbralo sedem starcev iz sveta velikih lam, ki naj bi šli po vsej deželi in iskali dalai-lamo.

Ko je umrl zadnji dalai-lama, je sporočilo nič manj nego 300 družin iz vseh delov Tibeta, da se je pri njih rodil otrok. Ker drugih oporišč ni bilo, ni bilo druge rešitve, nego da so obiskali modrece vseh teh 300 otrok. Šest med njimi, ki so še najbolj ustrezali določbam, so privedli v Lhaso. Pred odhodom iz vladarske hiše so sedmorico starcev odvedli v zakladnico, ki skriva neznanska bogastva zlata, srebra in draguljev, in so si smeli žep napolniti s temi dragocenostmi. To pa ni odškodnina za njih odgovornosti polno delo, temveč samo jamstvo za objektivno izbiro, ki bi kljubovala vsakemu poskusu podkupovanja. Modreci so smeli potovati samo ponoči, po dnevi so se morali po starem običaju skrivati, da ne bi prišli kakšni zunanji vplivi do njih. Zato pa je tudi trajalo izbiranje čeli dve leti. Preiskati je bilo treba vsakega posameznega otroka zavojo onih predpisanih znamenj, dalje je bilo treba primerjati ure rojstev z uro smrti zadnjega dalai-lame.

Lahko si mislimo, kakšno razburjenje je vladalo v vaseh, kjer se je rodil kakšen otrok, ki bi ustrezal zunanjim pogojem izbire. Lahko si tudi mislimo, da so častihlepni starši božje znake, ki

jih ni bilo, otrokom skušali napraviti na umeten način. Končno so modreci dospeli nazaj v Lhaso v svečani procesiji s šestimi kandidati. Potem je sedelo šest dvehletnih otrok na zlatih prestolih v najlepši dvorani palače, da bi prestali še zadnje preskušnje velikih lam. Toda tokrat se lame niso mogli dobro sporazumeti. Kandidati so si bili namreč popolnoma enakopravni glede obnašanja in glede svetih predmetov, ki so jih položili prednje, da jih primejo s svojimi ročicami. Vsi so zgrabili z dragulji okrašeni zvonček in vsi so imeli enako število zagovornikov. Končno so dali v zlato žaro listke in vsak izmed dečkov je šel z roko vanjo in ko so izvlekli listke, je visoki svet vedel, kateri

je pravi živi Budha. — Srongdetsan, kmečki sinček z gora, je potegnil pravi listek.

Pred tem izrekom se ukloni ves Tibet. Šest mater je v sosednji sobi trepetajoč čakalo na odločitev. Pet med njimi je nastopilo žalostno pol domov. Srongdetsanova mati je smela še ostati, da se poslovijo od svojega sinčka. Novega dalai-lamo so na svečan način blagoslovili s sveto vodo iz Inda in ga postavili na visoki prestol. Veliki lame so stopili s sklonjeno glavo mimo njega in mu predali svoje darove. Potem so poklicali mater. Svojega sinčka je objela zadnjakrat, nikoli več ga ne bo smela videti, ker ji je to prepovedano, in tudi otrok ne bo nikoli zvedel, kdo je bila njegova mati. Zato pa so jo odvedli z zavezanimi očmi v zakladnico, kjer je smela vzeti toliko zlata in draguljev, kolikor jih je mogla nositi — v plačilo za to, da je deželi rodila »živega boga«.

Prvotni naseljenci v Sev. Ameriki

Amerikanci imajo v splošnem precej pogrešne pojme o začetni zgodovini ameriškega ljudstva, kar je pripisovati tradiciji. To izvira iz študije, ki so jo izvedli delavci WPA v narodnostnih skupinah v mestu New Yorku. Po naziranjih povprečnega tukaj rojenega Amerikana so vsi njegovi predniki prišli z Britanskih otokov.

Proti tej tradiciji pa govorijo nešteto dejstev. Naseljenci izven Britanskih otokov so začeli prihajati na te obale že od samega odkritja Amerike. Z malimi razlikami so jih priganjali sem isti razlogi, ki so se v eni ali drugi obliki pojavljali skoraj v vseh narodnostnih skupinah: duh pusto-lovstva ali želja po hitrem bogastvu prvih posameznih pionirjev. Za tem so prihajala verska preganjanja. V zvezi s temi so bili — do neke mere — politični razlogi priseljevanja in končno neromantični gospodarski faktorji preobljedenja, nezaposlenosti in revščine doma.

Imena prvih slavni pustolovcev neangleškega izvora so znana vsem Amerikancem. Italijani so upravičeno ponosni na velikega prvopotnika Kristofa Kolumba in Johna Cabota (Giovanni Caboto), ki je leta 1497 odkril oziroma zopet odkril severno-ameriške kontinente. V teku 16. stoletja so misijonarji in pustolovci igrali svojo vlogo v zgodovini Floride, Californije, Arizone in porečja Mississippija.

Španci so bili seveda prvi, ki so poselili Ameriko. Špansko-ameriška civilizacija je zrastle v Južni Ameriki dolgo pred časom, ko so prvi Angličani prišli v Novi svet in Španci so tudi poskušali zakoreniniti se v Severni Ameriki. Ustanovili so svojo prvo naselbino v St. Augustinu leta 1566. Še pred tem so prodrli v Arizono in od tam polagoma v Texas, New Mexico in Californijo.

Približno ob času, ko so se Angličani naseljevali v Virginiji in Massachusettsu, se je precejšnje število Skandinavcev, v številni Švede, Norvežane in Danc, kakor tudi slo finskih družin, naselilo v severovzhodnem delu dežele. Nekoliko Švedov, Norvežanov in Danc je prišlo leta 1624 v nizozemsko kolonijo New Netherlands, današnji New York. Eden izmed teh danskih naseljencev se je zval Jonas Bronck in njegovo ime je ovekoveto

v današnjem — Bronxu, newyorškem mestnem kraju.

Nekoliko časa so Švedu imeli svojo lastno kolonijo — Novo Švedsko v pokrajini Delaware, nedaleč od današnje Philadelphije. Končno se je tam naselilo 500 Fincev in na stolice Švedov in Norvežanov. Novo Švedsko je osvojil Peter Stuyvesant, guverner Nove Nizozemske, ali nekaj let kasneje je samo nizozemska kolonija padla v roke Angličev in ime je bilo prekrščeno v New York (leta 1664). Ze tedaj je bilo mesto New York pravcato kosmopolitansko mesto — prebivalci so govorili osemnajstero jezikov, kakor je poročal neki potnik tedanje dobe.

Prvi Nemci so se pojavili v Severni Ameriki še preden so Pilgrimci prišli v Plymouth leta 1620. Ze tako rano kot leta 1607, so bili nemški naseljenci ob obali New Englanda, v New Yorku, Massachusettsu, Virginiji in Carolini. Bili so večinoma izurjeni delavci: tkalci, steklarji, mlinarji. Nekateri izmed njih so kasneje postali sadilci tobaka v Virginiji in Marylandu. V teku 17. stoletja so se Nemci dobro naselili ob zalivih rek Hudson in Delaware. Dne 6. oktobra 1603 je v Philadelphijo priplula mala jadrnica, ki jo nazivajo »nemško Mayflower«. Privzila je skupino nemških menonitov. Eden izmed njih, Franz Daniel Pastorius, ustanovitelj Germantowna, je slovel kot največji učenjak tedanje Amerike. Proti koncu 17. stoletja je neki Jakob Leisler, doma iz Frankfurta, bil na čelu revolucije proti newyorškim veleposesnikom. Prišel je zaradi revolucije na mesto guvernerja, končno pa na vešala.

Tako zvali Pennsylvania Dutch je ena izmed malo narodnostnih skupin v Ameriki, ki je ohranila jezik svojih priseljenih prednikov.

Poljaki trdijo, da njihov rojak, Jan iz Kovna, je kot poveljnik neke danske ladje, dosegel te obale 12 let prej, preden je Kolumb našel zemljo ob tej strani Atlantika. Naj bo to res ali ne, dejstvo je, da so bili Poljaki prvi naseljenci kolonije Jamestown v Virginiji. Poljake najdemo tudi med nizozemskimi naseljenici Mantatana v 17. stoletju. Sandusky, Ohio, je bil baje imenovan po nekem poljskem naseljenecu, Sedowski, ki je tam živel več kot 200 let nazaj.

Obenem s prvimi nizozemskimi naseljenici se je veliko število drugih priselilo v ameriške kolonije. Deloma so bili to Valonci (francoski Belgijci), ki so prišli z Nizozemci, ali večino so tvorili francoski kalvinisti, tako zvali Hugenotje. Ti poslednji so bili skoraj vsi tovarnarji, trgovci in izjemni rokodelci. Naselili so se v New Englandu, Pennsylvaniji, New Yorku in na jugu, v Carolini, kjer so postali hrbitišče plantažnega sistema poljedelstva.

17. stoletje je tudi zagledalo prihod prvih židovskih naseljencev, prigrnanih na te obale po tedaj običajnem verskem preganjanju. Bilo je portugalskih židovskih beguncev iz Brazila in ti so se naselili najprej v New Yorku in potem v Rhode Islandu, ki je bilo tedaj zavetišče verskih pregnancev. Nekateri židje so se naselili v Marylandu. V splošnem se misli, da se je rusko priseljevanje začelo v razmeroma zadnjem času. Vendarle ime Nikolaja Petroviča Rezarova, ruskega odkritelja in potovalca, priča, da so Rusi igrali svojo vlogo že pred 180 leti ob pacifični obali. Rusi so se tedaj naselili okoli Fort Rossa v Californiji. Rezarov je imel namen pridobiti vso pacifično obal za Rusijo in razširiti »Rusko Ameriko« od Aljaske pa dol do juga.

Pa tudi druge narodnostne skupine morejo pokazati na naseljence v prvi dobi naseljevanja. Čehe smo imeli že v kolonijalni Ameriki; Čeh Augustine Herman je ustanovil naselbino Bohemia Mauror v Marylandu. Izmed Jugoslovancev so misijonarji morda prvi naseljenci. Španci je prišel jezuit Končak (Gonzales) in napravil prvo mapo južne Kalifornije. Sledili so drugi hrvaški

Tako so debele, da se same smeje...

in kasneje znani slovenski misijonarji, pravcati pionirji na severosrednjem zapadu. Dalmatinski mornarji so prav kmalu v ameriški zgodovini zagledali Atlantika in Pacifika. Tudi Mala Azija je prispevala h kolonialnemu prebivalstvu, ko so privedli malo število Armencev, Perzijcev in Grkov kot izvedence v sviloreji in vinogradništvu.

Prvotni neangleški naseljenci so bili skoraj povsem absorbirani in navada, da se ime po-anglezi, je zakrila njihov izvor in potomstvo pred očmi mnogih zgodovinarjev.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in načenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo 10 Din.

Ponedeljek, 1. februarja. 12 Schumann in Saint-Saens (plošče). — 12.45 Vreme, poročila. — 13 Čas, spored obvestila. — 13.15 Sami valčki (plošče). — 14 Vreme, borza. — 18 Zdravniška ura (gosp. dr. Anton Brecl). — 18.20 Alford in Gross (plošče). — 18.40 Kulturna kronika: Jurij Subic (nagr. V. Steska). — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30 Nacionalna ura: Mesečni politični pregled (iz Belgrade). — 19.50 Zanimivosti. — 20 Pratika za mesec svečan ali februar. Besedilo sestavi Niko Kuret. Sodelujejo člani rad. igr. družine, gosp. Mezopolis s citirani in Akademski pevski kvintet, vmes plošče. Vodi: gosp. prof. Niko Kuret. — 22 Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15 Koncert Radijskega orkestra.

Drugi programi

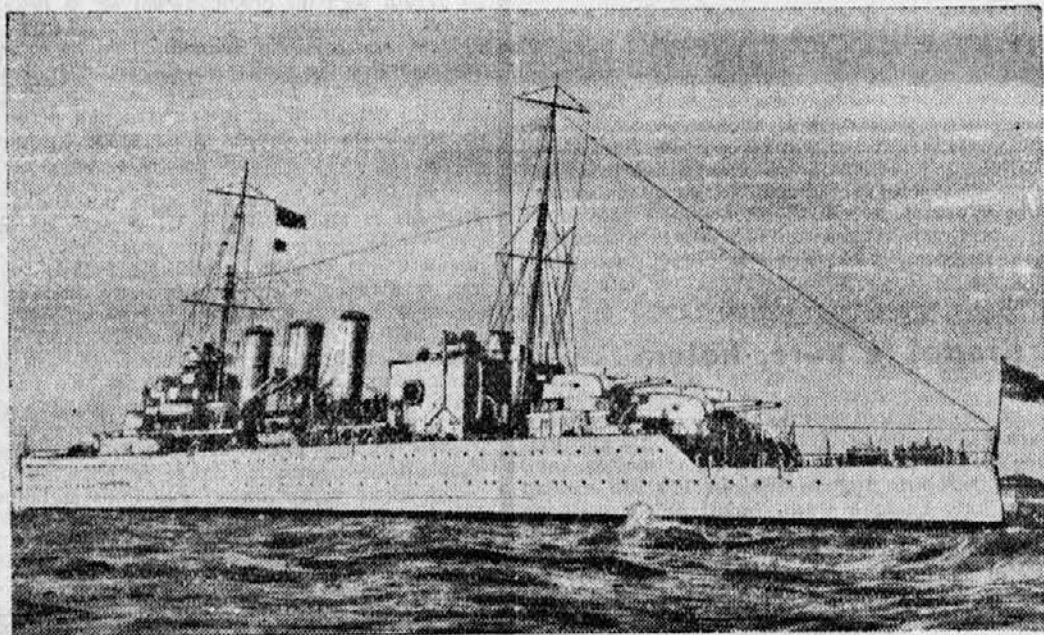
Ponedeljek, 1. februarja. Belgrad—Zagreb: 20 Opera. — Danaj: 21 Simfonični koncert. — Budimpešta: 21.30 Operni orkester. — Italijanske postaje: 17.15 Plesna glasba. — 20.40 Vokalni in instrumentalni koncert. — Praga: 19.40 Karneval. — Varšava: 20.15 Mazurke. — 21.30 Zbor. — 22 Simfonični koncert. — Köln: 21.30 Operna glasba. — Köln: 21.30 Karneval. — Stuttgart: 20.10 Plesna glasba. — Toulouse: 21.30 Simfonični koncert.

Obvestila

Prosvetno društvo na Gradu uprizaro na Svečnico 2. febr. igr. v treh dejanjih »Don Fernando«. Igra se vrši v prosvetni dvorani na Gradu. Začetek ob 18 zvečer, konec ob 20 zvečer. Vstopnina sedeži 2 Din za osebo, stojšča 1 Din. Ker je tako malenkostna vstopnina in je čisti dobiček namenjen za izpostavitve prosvetnega odra, prosimo cenjeno občinstvo, da se igr. v čim večjem številu udeleži, ter nam na ta način pripomore k izpopolnitvi odra.

Mati: »Ne jokaj vendar ljuba hčerkica. Na dan poroke sem jaz bila zelo zadovoljna.«
Hčerka: »Kakšna razlika med teboj in menoj. Ti si se poročila z očetom, jaz se pa moram s človekom, ki niti k družini ne spada.«

Veroučitelj: Kdor dela dobro, bo zveličan. Kaj pa bo s tistimi, ki delajo samo slabo?
Advokatov sin: Te bo pa moj oče branil.

Ladja, ki ima v središču trupa posebno lopo za letala. Vse je na ladji tako urejeno, da je treba pritisniti samo na gumb in letalo s pilotom zleti proti ladjinemu koncu in od tam v zrak. Je to angleška križarka »Suffolk«.

Sven Elvestad:

62

Zlodej se dolgočasi

Po kratkem premolku je prišel odgovor:

»Mislim, da nisem. Pač pa mi je nekam žudno... brez moči sem... čisto brez moči...«

»Ali se lahko gibljete?«

»Bom poskusil...«

Ristov glas je zvenel, kakor da prihaja iz grobnice.

»Prokleta tema,« je ponavljal, »taka prokleta tema... čemu za vrata ne odprete vrat?«

Bergcrona je naravnost s slastjo poslušal Ristove kletvice v sobi, pomenile so mu, da se je Ristov življenski duh začel polagoma buditi.

»Vrata so zaklenjena od notranje strani.« je razlagal. »Poskusite najprej in prižgite luč. Stikalo je takoj poleg vrat. Zdj sem spet potrkal. Pojdite samo v tej smeri. Ali lahko stojite?«

»Težko. Vrti se mi,« je govoril glas od znotraj. »Tega je kriv ta preklicani vžigalnik.« Bergcrona je slišal, kako je Rist začel tipati po sobi okrog. Naenkrat je slišal, kako je Rist zaklical:

»Moji prsti so tako mastni. Tako mi je, kakor da sem segel v kri.«

Oba napolitanska policista sta ves pogovor molče poslušala. Nič nista razumela, niti ene besede ne, pač pa so njune svetle oči poskušale vsrkati pomen vsega, kar se je dogodilo. Naenkrat sta na Bergcronovem nenadnem razburjenju videla, da se je nekaj pomembnega zgo-

dilo. Prišepetavala sta si in si kimala. Grave, gravissimo... Grave, gravissimo...

»Tu notri se je moralo nekaj resnega zgoditi. Hitro,« sta rekla oba, »hitro...«

Ristovi koraki so prišli bližje. Toda naenkrat so se znova ustavili.

»Tu na tleh leži človek,« je dejal. Njegov glas je zvenel krepkeje, počasi je prihajal k sebi.

Tedaj se je spodaj ob vratih pokazala proga svetlobe. Rist je dosegel električno stikalo.

»Bodite mirni,« je signaliziral ven na hodnik: »To je Haselhuhn. Zdi se, kakor da je ubit.«

Bergcrona je slišal, kako je poskušal vrata odpreti od notranje strani, pa ni mogel.

»Nekdo je vzel ključ iz ključavnice,« je razlagal. »Kam za vrata so ga napravili! Saj mora biti tu, ko pa so vrata od notranje strani zaklenjena.«

»Počakajte malo,« je zaklical Bergcrona. »Takoj ga bomo imeli.«

Obrnil se je do obeh policistov in izjavil:

»Tu notri se je zgodil zločin. Zločinci so hoteli krivdo zvaliti na mojega prijatelja, ki je v sobi. Zato so vrata zaklenili od znotraj, samo da bi se zdelo, kakor da je moj prijatelj izvršil zločin. To je napravil tale pobalin. Zasačil sem ga ravno, ko se je vlekel skozi gornje okno. On mora vedeti, kje je ključ.«

Policist se je nagnil nad fanta. Najbrž imajo kak poseben prijem za take pobaline. Bergcrona niti ni prav videl, kaj se je zgodilo. Slišal je le, kako je mladelec zahlipal in zagrgal, potem se je policist spet zbral.

»Povejte svojemu prijatelju, da je ključ v njegovem levem žepu.«

Rist je slišal skozi vrata, kaj je policist dejal: v naslednjem trenutku so bila vrata že odprta. Ključ e namreč takoj našel.

Rist je stal sredi sobe. Bil je videti blede in zmeden. Vendar je skušal doseči svoje dostojanstvo po svoji stari navadi tako, da si je hitro nataknil svoj monokel.

Pri vходу v majhno sobo je ležal Haselhuhn. Ko je padel, je potrgal vratno draperijo. Bodalce ga je zadelo v belo srajco na prsih, zadelo ga je nežno in tiho, kakor je nekoč sam bil rekel: »Malo blesteče mesečine, ki curlja iz dlani.« Bilo je bodalo, ki ga je bil poklonil Ristu.

Nekaj minut pozneje je bila soba polna policistov v civilu. Takoj so našli dokaze za razne podrobnosti v maščevalnem delu. Posebno važno je bilo priznanje, ki ga je dal scugnizzo. Razen tega so po opisu lahko zaključili, da je mr. Johnson tisti človek, ki je policaja obvestil o »klicih na pomoč«. Preračunal je, da je prišel najprimernejši trenutek, da Rista vzbudijo iz omame. Ristovo bodalce v prsih tuja bi bilo najodločilnejši znak, najdba ključa v Ristovem žepu pa bi Ristovo usodo končno veljavno zapečatila.

»Taka je torej potlačena strast po maščevanju,« je dejal Rist, »toda zame podoba še ni popolna. — Kje pa je plen? Mr. Johnson ne dela zastoni. Prav gotovo je imel neko korist pred seboj, kdaj jo bo dvignil?«

Dan še ni potekel.

Štiriindvajseto poglavje.

Iz bark in čolnov so še vedno zvenele koprneče melodije, ki jih je veliki pokojnik v svojem življenju rad prepeval; preko vsega zaliva so se lesketali raztreseni lampijončki kakor roj kresnic v modrini majniškega večera. Ljudi je kar mrgolelo pa vsem nabrežju Santa Luzia. Polno jih je bilo tudi na široki, s palmami zasajeni Via Caracciolo, ki so se na njej sicer igrali le belo oblečeni otroci s svojimi služkinjami, in kjer so navadno mladi markizi in druga jara gospoda jezдили in vodili konje z veličastnim šolskim korakom. Začuden so poslušali otroci pripovedko svojih dojlj, kako je scugnizzo postal največji pevec sveta, kako so ga ljubili in oboževali in kako so zdaj milijoni jokali ob njegovem mrtvaškem odru. Zato je bilo pač le pravično in spodobno, da ga je zdaj slavil ves Napoli. Zmagoslavni spreved njegovega življenja naj se nadaljuje še preko njegove smrti vse do očiščenja v vicah.

Turisti pa, ki divjajo kakor vrtnice po kraljestvu lepote, zaverovani le v znamenitosti, so prišli do misljenja, da je zaenkrat dovolj senzacij in so tekli nazaj v svoje luksuzne hotele, da povečerjajo in izpijejo svoj cocktail. Saj so morali še marsikaj drugega pogledati v tem kratkem času, ki jim je ostal za glavno mesto spodnje Italije: morali so se povzpeti na Verzuv, obiskati Pompeje, napraviti izlet na Vergilov grob in še en izlet v sin'o jamo na Capriju. Poleg tega je moral človek pogledati mimogrede še v sumljive nočne kavarne, no, in nazadnje tudi nakupovanja niso smeli pozabiti.